

Голові разової спеціалізованої
вченої ради PhD 13082
Хмельницького
національного університету
д.е.н., професору Гавловській Н.І.

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента – кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту та адміністрування Хмельницького національного університету **Кримчак Людмили Анатоліївни** на дисертаційну роботу **Корбута Сергія Андрійовича** на тему: **«Економічна безпека підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів»**, подану до разової спеціалізованої вченої ради Хмельницького національного університету на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт

Аналіз дисертаційного дослідження свідчить про високу значущість та своєчасність обраної проблеми. Наукові результати роботи мають вагомим практичне значення, оскільки спрямовані на формування дієвого інструментарію забезпечення економічної безпеки підприємств. Адже економічна безпека підприємства сьогодні — це не просто захист активів підприємства, а стратегічна здатність бізнесу адаптуватися, виживати та розвиватися в умовах численних глобальних викликів.

У цьому контексті, обрана тема дисертаційної роботи Корбута Сергія Андрійовича є актуальною та обґрунтованою, оскільки присвячена побудові дієвого механізму забезпечення економічної безпеки вітчизняних підприємств. Отримані результати дослідження мають як теоретичну, так і практичну цінність для підприємств і саме підприємств будівельної галузі,

які є ключовим важелем реалізації стратегій післявоєнного відновлення країни.

Актуальність теми дослідження підтверджується відповідністю теми напрямкам досліджень Хмельницького національного університету. Так, дисертаційну роботу виконано в межах науково-дослідної теми: «Формування стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства» (номер державної реєстрації: 0125U003350), де автором розроблено та апробовано науково-методичний підхід до діагностування спроможності підприємства забезпечувати економічну безпеку в умовах глобальних та локальних викликів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність та обґрунтованість викладених у дисертації наукових положень, висновків і пропозицій підтверджується ґрунтовним теоретичним базисом, який опирається на фундаментальні праці вітчизняних і зарубіжних учених у сфері економічної безпеки вітчизняних підприємств будівельної галузі.

Методологічний базис дослідження сформовано на основі комплексу наукових підходів. Зокрема, загальнонаукові методи (системний підхід, дедуктивний метод, метод аналізу і синтезу) застосовано для визначення предметного поля та розбудови загальної логіки роботи. Динаміку та ключові тенденції розвитку підприємств будівельної індустрії в умовах глобальних викликів визначено за допомогою індексного методу та аналізу часових рядів. Формування індексів організаційно-процесної та фінансово-контрактної резильєнтності реалізовано шляхом експертного оцінювання. Метод системно-структурного та процесного моделювання став основою для побудови моделі вибору інструментів забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств в умовах глобальних чинників. Окрім того, застосування у дослідженні компаративного та монографічного аналізу, контекстуального, системно-функціонального та конструктивного підходу

тощо є свідченням всебічності, репрезентативності та високого ступеня обґрунтованості отриманих наукових результатів.

Таким чином, системний підхід до розбудови теоретико-емпіричної основи дослідження, коректне застосування наукових методів та успішна апробація ключових положень дисертаційної роботи Корбути С.А. свідчать про достовірність та практичну цінність отриманих результатів.

Зміст дисертаційної роботи

Робота відзначається послідовним формулюванням мети й завдань, а також глибоким обґрунтуванням напрямів дослідження та чітким окресленням особистого внеску автора у розв'язання обраної наукової проблеми.

У першому розділі «Теоретичні основи та управлінські підходи до забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів» дисертантом обґрунтовано природу глобальних викликів у світовій економіці та доведено, що в умовах України вони суттєво підсилюються локальними викликами, зокрема, наслідками повномасштабної війни, відтоком працездатного населення та логістичними кризами.

В роботі здійснено аналіз сучасного управлінського інструментарію щодо забезпечення економічної безпеки підприємства будівельної галузі, а також висвітлено особливості управління в галузі з позиції забезпечення економічної безпеки. Дисертантом удосконалено категоріальний апарат безпекології щодо сутності поняття «економічна безпека підприємства», яке трактується автором як відсутність (або дуже низька ймовірність) змін негативного характеру в системі «підприємство» або в її функціонуванні (в діяльності підприємства), що є результатом реалізації загроз, які можуть погіршити стан підприємства, або результати його діяльності.

Обґрунтовано доцільність переходу до нової концепції управління, де безпекозабезпечувальна функція діяльності інтегрується в систему менеджменту будівельного підприємства як загальносистемна функція на одному рівні з функцією управління, що формує таку архітектуру

комунікацій та взаємодії, де будь-яке стратегічне чи операційне рішення перевіряється за критерієм безпеки.

У другому розділі дисертаційного дослідження «Аналіз трансформацій зовнішнього середовища та економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів» здійснено ґрунтовний аналіз макроекономічної ситуації в Україні та виявлено стрімке падіння стійкості будівельної галузі, викликане дестабілізацією попиту, руйнуванням логістики, енергетичною кризою та кадровим голодом. Визначено ключові виклики для безпеки будівельного бізнесу. Зокрема, автором деталізовано та обґрунтовано наступні виклики: регуляторно-кліматичні, ресурсно-логістичні, фінансово-інвестиційні, кадрові та технологічно-операційні.

Особливої уваги заслуговує розроблений науково-методичний підхід до діагностування спроможності підприємств, протистояти глобальним та локальним викликам. Він базується на двох контурах: фінансово-економічному контурі, який оцінює безпосередньо фінансову спроможність та стійкість підприємства, та управлінському контурі, який оцінює організаційні та процесні спроможності суб'єкта щодо раннього попередження загроз, моніторингу критичних операцій та безперервності процесів. Варто зазначити те, що даний науково-методичний підхід був успішно апробований на регіональних підприємствах.

Третій розділ роботи «Проектування архітектоніки механізму та інструментальне забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів» присвячений побудові цілісного організаційно-управлінського механізму забезпечення економічної безпеки, головною метою якого є проактивне управління стійкістю.

Дисертантом запропоновано та успішно апробовано прикладну модель вибору інструментів забезпечення економічної безпеки, яка дозволяє підприємству гнучко комбінувати сучасні управлінські рішення під конкретну стратегічну мету суб'єкта. Модель інтегрує такі методи концепції ощадливого виробництва, як Just-in-Time (JIT), Value Stream Mapping (VSM), 5S, Total Quality Management (TQM), Kaizen, Six Sigma, Single-Minute

Exchange of Die (SMED)), а також інструменти візуального управління та координації робіт – Scrum, Kanban та Daily Stand-ups, а їх оптимальне поєднання з огляду на умови функціонування конкретного суб'єкта, сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень щодо забезпечення економічної безпеки підприємства.

У дисертації сформульовано та узагальнено висновки, які стисло та логічно висвітлюють ключові наукові та практичні результати проведеного дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукові положення дослідження Корбута С.А. сформульовані самостійно та відображають особистий внесок автора у розвиток економічної науки, зокрема щодо формування науково-методичних і практичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів.

Так, автором вперше розроблено модель вибору інструментів забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах глобальних викликів, яка базується на логістичній регресії із застосуванням регуляризації для забезпечення стійкості результатів, що дозволяє реалізувати максиміальну стратегію протидії загрозам і гарантує ефективне управління забезпеченням економічної безпеки підприємства.

В дисертаційній роботі удосконалено механізм забезпечення економічної безпеки підприємства будівельної галузі в умовах глобальних викликів, яка сприяє переходу підприємства від фрагментарного реагування на глобальні та локальні виклики та загрози до проактивного управління стійкістю підприємства. Крім того, автором удосконалено науково-методичний підхід щодо діагностики спроможності підприємств будівельної галузі забезпечувати економічну безпеку в умовах глобальних та локальних викликів, який на відмінну від традиційних підходів, передбачає оцінку фінансової стійкості до глобальних і локальних викликів із комплексним аналізом організаційно-процесних спроможностей підприємства виявляти

загрози, попереджати їх та управляти змінами, підтримуючи безперервність діяльності підприємства.

Автором удосконалено сутність поняття «економічна безпека підприємства», яке трактується в роботі як «відсутність (або дуже низька ймовірність) змін негативного характеру в системі «підприємство» або в її функціонуванні (в діяльності підприємства), що є результатом реалізації загроз, які можуть погіршити стан підприємства, або результати його діяльності». Особливістю даної дефініції є врахування динамічних змін в діяльності підприємства, що дозволяє запобігти негативним результати його господарювання.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Сформульовані теоретичні висновки дисертації мають чітко виражений прикладний характер і доведені до рівня практичних рекомендацій. Цінність наукових положень підтверджується їх безпосереднім впровадженням у практику господарювання підприємств будівельної галузі. Зокрема, ТДВ «Хмельницькзалізобетон» (довідка про впровадження від № 31/03-01 від 31.03.2026 р.), ТОВ «Платинумбуд (довідка про впровадження № 317 від 31.01.2026 р.), ТОВ «Будівельний альянс груп» (довідка про впровадження № 195 від 03.04.2026 р.), ПП «Промислове об'єднання «КУБ» (довідка про впровадження від 13.06.2025 р.).

Теоретичні узагальнення, наукові розробки та методичні рекомендації автора використовуються в освітньому процесі Хмельницького національного університету під час викладання дисциплін: «Стратегічний менеджмент» та «Методологія управління економічною безпекою» (довідка про впровадження № 122/1 від 06.04.2026 р.).

Повнота викладення наукових і практичних результатів дисертації в опублікованих роботах

За темою дисертації опубліковано 9 наукових праць, загальним обсягом 3,85 друк. арк., з яких особисто автору належить 3,28 друк. арк., у тому числі: 5

статей у наукових фахових виданнях України обсягом 3,15 друк. арк. (особисто автору належить 2,78 друк. арк.); 4 наукові публікації, що додатково відображають результати дослідження загальним обсягом 0,7 друк. арк. (особисто автору належить 0,5 друк. арк.).

Наукові праці, опубліковані у наукових фахових виданнях та у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи. Загальна кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії відповідно до вимог.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності

Дисертаційна робота Корбута С.А. не містить текстових запозичень та наукових результатів інших науковців без зазначення посилань на відповідні джерела. Використання матеріалів інших дослідників здійснено з дотриманням вимог наукової етики. З наукових праць, що виконані у співавторстві, у дисертації використано ідеї та положення, запропоновані особисто автором. Таким чином, аналіз тексту дисертаційної роботи та наукових публікацій здобувача свідчать про відсутність ознак порушення автором вимог академічної доброчесності.

Ідентичність змісту анотації та основних положень дисертації

Порівняльний аналіз анотації та основних положень дисертації Корбута С.А. засвідчує їх повну відповідність. Анотація містить лише ту інформацію, що висвітлена у тексті дисертаційної роботи. Дисертація та оприлюднена анотація оформлені відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Наукові результати, отримані в дисертаційному дослідженні, та їх практичне значення заслуговують на позитивну оцінку. Однак, слід відзначити окремі дискусійні моменти, які потребують додаткових пояснень автора під час захисту дисертації.

1. В аналітичному розділі роботи (підрозділи 2.1-2.3) автором проведено досить ґрунтовний аналіз загальних тенденцій функціонування підприємств будівельної галузі. Проаналізовано обсяги виконаних будівельних робіт в Україні, обсяги виробленої будівельної продукції, ключові показники діяльності підприємств будівельної галузі, динаміку робочої сили та коефіцієнт демографічної залежності та ін. Цей аналіз є досить якісним, однак має більше економіко-статистичних характер. Доцільно було б провести глибинний аналіз саме управлінських аспектів забезпечення економічної безпеки, визначити, яка структура систем менеджменту на досліджуваних підприємствах, які саме управлінські помилки призводили до зниження рівня економічної безпеки.

2. Запропонований автором у третьому розділі (підрозділ 3.1) механізм забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів має багатоструктурну архітектуру та висуває високі вимоги до аналітичного забезпечення, що може спричинити організаційні труднощі під час його практичної імплементації. У цьому контексті вбачається доцільним конкретизувати алгоритм адаптації зазначеного механізму до реальних умов функціонування суб'єктів господарювання, які суттєво відрізняються за масштабами діяльності, фінансовим потенціалом та рівнем технологічного розвитку.

3. У третьому розділі роботи (підрозділ 3.1) дисертант в якості інструментального забезпечення механізму економічної безпеки пропонує широкий спектр класичних інструментів Lean Management: Just-in-Time (JIT), Value Stream Mapping (VSM), 5S, Kaizen, Six Sigma, SMED. Однак підприємства будівельної сфери мають досить виражену специфіку функціонування – висока дискретність процесів, залежність від кліматичних умов, унікальність кожного об'єкта будівництва, нестабільність ланцюгів постачання в Україні тощо і на сьогоднішній день працюють в умовах регулярних логістичних зривів та повітряних тривог. Концепція Just-in-Time (JIT), яка досить гарно описана в роботі, може навпаки підвищити вразливість будівельного підприємства через відсутність резервних запасів.

Варто було б в роботі більш повно розкрити, як саме ці інструменти можуть бути модифіковані під реалії функціонування будівельних підприємств.

4. Розроблена та апробована автором модель вибору інструментів забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах глобальних викликів (підрозділ 3.2; 3.3), яка базується на логістичній регресії із застосуванням регуляризації для забезпечення стійкості результатів беззаперечно має практичну цінність для вітчизняних підприємств і може стати дієвим інструментом прийняття управлінських рішень в сучасних умовах господарювання. Але як і будь-яка математична модель, що базується на поєднанні логістичної регресії та експертних оцінок, дана модель теж має певні обмеження її застосування. Автору варто було б більш чітко конкретизувати межі застосування моделі та ідентифікувати її обмеження, що дало б змогу більш точно визначити сфери потенційного її застосування.

Зазначені дискусійні положення та окремі зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи та не зменшують її теоретичну, методичну і практичну цінності.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Корбута Сергія Андрійовича на тему: «Економічна безпека підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів» є завершеним самостійним науковим дослідженням. У ній розв'язано актуальне для економічної науки завдання: розроблено теоретико-методичні засади та прикладні рекомендації щодо забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів. Обрана проблематика має вагомe значення не лише на мікрорівні – для конкретних суб'єктів господарювання, – а й у загальнодержавному масштабі, набуваючи особливої гостроти в умовах сучасних кризових викликів, з якими стикається вітчизняний бізнес.

Загалом, тема дисертаційної роботи є актуальною. Об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження сформульовані коректно, є узгодженими між собою. Зміст дисертаційної роботи розкриває вирішення поставлених

завдань, відповідає меті та темі роботи. Дисертація містить положення та результати, які мають наукову новизну та практичну цінність. Отримані в процесі дослідження результати поглиблюють теоретико-методичні засади та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства будівельної галузі в умовах глобальних викликів.

Таким чином, дисертаційна робота Корбута Сергія Андрійовича на тему: **«Економічна безпека підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів»**, подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Корбут Сергій Андрійович заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – «Менеджмент» галузі знань 07 – «Управління та адміністрування».

Рецензент:

канд.екоп.наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
та адміністрування Хмельницького
національного університету

Людмила КРИМЧАК

Підпис засвідчую:

Проректор з наукової роботи
Хмельницького національного
університету

Олег СИПОК